

Theater: Oogst, TG STAN

zaterdag 09 april 2011 om 03u07

Hoe speel je werk van kleppers als Anton Tsjechov, William Shakespeare, Oscar Wilde en pakweg Harold Pinter op een en dezelfde avond? En hoe zorg je ervoor dat noch het publiek noch de spelers hopeloos in de war raken?

Antwoord: trommel de STAN-spelers en hun spelgoesting op. Die goesting werkt als superlijm en verbindt de verschillende fragmenten.

TONEELFEEST

In 2009 vierde TG STAN zijn twintigste verjaardag als eigenzinnig theatercollectief. Dit collectief wordt gevormd door Frank Vercruyssen, Sara De Roo, Jolente De Keersmaeker (zus van de choreografe Anne Teresa De Keersmaeker) en Damiaan De Schrijver. De groep verwierf tijdens de afgelopen twee decennia (inter)nationale faam als spelerscollectief dat in een uiterst transparante, bevlogen en vaak droogkomische acteerstijl klassiekers te lijf gaat (zoals Molières *Poquelin*, 2003). Maar evengoed schoppen ze de maatschappij een geweten. Bijvoorbeeld met Vercruyssens monoloog *Vraagzucht* (2003).

Dit collectief ontstond uit een klas aan de toenmalige toneelopleiding Dora Van der Groen.

Toneelspelersgezelschap STAN werd opgericht door het acteurskwartet dat in 1989 samen afstudeerde aan het Antwerps Conservatorium. Jolente De Keersmaeker, Damiaan De Schrijver, Waas Gramser en Frank Vercruyssen wilden niet integreren in bestaande gezelschappen, waar ze slechts fijngeschaafde esthetiek, wereldvreemde vormexperimenten of (al te) dwingend regisseurstheater meenden te ontwaren. Zij wilden het zwaartepunt leggen bij zichzelf, de acteurs, bij eigen kunnen en eigen (getoond) falen, bij het opblazen van de illusie en het naakt en desnoods onderling tegensprekelijk spelen van een tekst, bij het zeer persoonlijke en rigoureuze engagement in het personage en wat het te vertellen heeft. Na enkele producties verliet Waas Gramser (nu actief bij Comp. Marius) de groep en kwam Sara De Roo er bij. Thomas Walgrave vervoegde hen als vaste scenograaf.

In 2009 vierden ze hun twintigjarig bestaan met twee 24 uren durende theatermarathons. De marathons organiseerden ze, als 'verjaardagsfeest', in het Antwerpse Kunstencentrum Monty en in het Brusselse Kaaitheater.

De tintelende chemie en de vaak jolige, dan weer intieme sfeer waardoor die marathons gekenmerkt werden, smaakte naar meer. De STAN-leden besloten daarom om met *Oogst* (* * *) per avond een kleine, twee uur durende marathon te spelen. Men gaat elke avond aan de slag met werk van onder meer Anton Tsjechov, William Shakespeare, Oscar Wilde en Harold Pinter. De STAN-kernleden worden elke avond geflankeerd door enkele fijne gastspelers (waarmee men de afgelopen twintig jaar al samenwerkte). Dit zijn onder andere choreograaf Koen Augustijnen, altviolist Paul De Clerck of journalist Jef Lambrecht. Kortom, de ingrediënten zijn variabel maar het toneel dat ermee gebrouwen wordt, is kwaliteitsvol. Of zou dat toch moeten zijn.

TOPPERS EN BLUNDERS

'Wat voor verbrokkeld, onsamenhangend toneel zal die cocktail aan teksten en kunstenaars weer opleveren?', vroegen we ons angstig af. Onze angst bleek (gelukkig) grotendeels onterecht.

STAN-spelers zijn van geen kleintje vervaard. Ze weten als geen ander te spelen met ritme en zijn krakken in het listig manipuleren van de verwachtingen van het publiek. De voorstelling begint op een typische STAN-manier: de spelers kuieren rustig over de scène en een loerende (en sigaren rokende) Damiaan De Schrijver monstert het publiek.

Tijdens de première beten Kuno Bakker en Frank Vercruyssen de spits af met *One for the Road* van Harold Pinter. Dat leverde uiterst intiem (soms iets te introvert) theater op waarin het duo een vreemde spanning tussen twee mannen portretteert. Vanuit die intimiteit groeide de voorstelling open. Vooral dankzij de kwebbelende tantes uit Oscar Wildes *A Woman of No Importance*. Het enige spijtige aan deze wervelende scène was dat ze stopte. Want de dames (Jolente De Keersmaeker, Sara De Roo en gastactrices Wine Dierickx en Maartje Remmers) spelen zichtbaar met groot genoeg heerlijk groots en kolderiek. Zo geven ze gestalte aan vrouwen die er een ongezouten mening over mannen op na houden.

De daaropvolgende fragmenten, gespeeld door Sara De Roo en Sara De Bosschere, uit Shakespeares *Twelfth Night* stelden teleur. Ondanks een inleiding van de krachtig spelende De Bosschere. Die 'Shakespearescène' toont de zwakte van een creatie die zapt tussen verschillende autonome scènes. Sommige teksten worden gefnuikt door dit 'gezap'. De Roo en De Bosschere worstelden dapper met de tekst maar slaagden er niet in deze tot een krachtige, coherente scène op het toneel te zetten. Het bleef te veel een fragment dat de context van het oorspronkelijke stuk miste. Een gemis waar de andere scènes niet onder leden.

Zoals hét kippenvelmoment van de avond: het intieme dansduet tussen Jolente De Keersmaeker en choreograaf Koen Augustijnen. Dat Jolente De Keersmaeker niet de getalenteerde danseres is die haar zus is, is in dit geval alleen maar een voordeel. Het geeft haar namelijk een breekbaarheid die perfect past bij de imposante Augustijnen.

De Keersmaeker zorgde die avond nogmaals voor vuurwerk als de boerendochter in Tsjechovs *Het huwelijksaanzoek*. Met een opmerkelijk hilarische Dirk Van Dijck en een geestige Damiaan De Schrijver.

MOZAÏKTONEEL

Na afloop moest we onszelf op het matje roepen: neen, dit was geen fragmentarisch theater.

Oogst is wervelend mozaïektoneel dat niet door een verhaallijn maar door de spelgoesting stevig bij mekaar wordt gehouden. Toch is de creatie meer dan louter een portret van een hechte spelersgroep. Het is bovenal een ode aan de virtuositeit van auteurs, acteurs, dansers en muzikanten. Een ode aan kunstenaars die middels hun taal de mens en zijn wereld schetsen, bekritisieren en plagerig karikaturiseren.

Oogst zaait wél het verlangen naar meer dan slechts een fragment uit Oscar Wildes of Shakespeares werk. En het wekt ook de nieuwsgierigheid op naar (nog) een clash tussen de acteurs van STAN en een choreograaf als Koen Augustijnen. Op naar nog twintig jaar grensverleggend spelertoneel?

Els Van Steenberghe